Podstawowe Twierdzenie Arytmetyki.

Twierdzenie 0.1 *Każdą liczbę naturalną można przedstawić jako iloczyn liczb pierwszych. Taki rozkład jest jedyny.*
Inaczej, jeżeli n jest liczbą naturalną to istnieją liczby pierwsze

$$p_1, p_2, p_3 \cdots, p_k$$

takie, że

$$n = p_1 * p_2 * p_3 * \cdots * p_k$$

Sposób rozkładu liczby naturalnej m na czynniki pierwsze jest prosty. Mianowicie, dzielimy liczbę m przez kolejne liczby pierwsze. Wtedy liczba m równa się iloczynowi dzielników.

Przykład 0.1 *Rozłóż liczbę* $m = 1638$ *na czynniki pierwsze.*

Posłóżymy się schematem

1638	|	2
819	|	3
273	|	3
91	|	7
13	|	13
1		

Liczba 1638 rozkłada się na czynniki $2, 3, 3, 7, 13$
To znaczy

$$1638 = 2 * 3 * 3 * 7 * 13$$

Przykład 0.2 *Rozłóż liczbę m=5040 na czynniki pierwsze. Posłóżymy się schematem*

5040	|	2
2520	|	2
1260	|	2
630	|	2
315	|	3
105	|	5
21	|	3
7	|	7
1	|	

Liczba $m = 5040$ rozkłada się na czynniki $2, 2, 2, 2, 3, 5, 3, 7,$ To znaczy

$$5040 = 2 * 2 * 2 * 2 * 3 * 5 * 3 * 7.$$

Zauważmy, że siedem silnia równa się

$$7! = 1 * 2 * 3 * 4 * 5 * 6 * 7 = 5040$$

W tym rozkładzie mamy czynniki złożone

$$4 = 2 * 2 \quad i \quad 6 = 2 * 3$$

Dlatego, według Podstawowego Twierdzenia Arytmetyki, liczba $m = 5040$ rozkłada się na iloczyn liczb pierwszych

$$5040 = 2^4 * 3^2 * 5 * 7$$

Algorytm.

Od czasów Euklidesa (*Algorytm znajdowania największego wspólnego dzielnika dwóch liczba naturalnych)* i Eratotenesa (*Sito Eratotenesa wyznaczenia wszystkich liczb pierwszych z przedziału* $[2, n]$, ogłoszono wiele algorymów rozkładu liczb naturalnych na czynniki pierwsze. Dalej tworzone są nowe algorytmy głównie pod kątem kodowania i zastosowania bardzo dużych liczb, z setkami cyfr, na przykład w kryptografii.
Niżej podamy prosty, ale nie optymalny, algorytm rozkładu danej liczby naturalnej na czynniki pierwsze oraz jego kod w systemie *Mathematica*.
Oznaczenia

1. *Literą m oznaczamy daną liczbę naturalną, której rozkładu na czynniki pierwsze szukamy.*

2. *Deklarujemy dwie listy puste*

$$Tz = \{\}, \quad oraz \quad Tp = \{\}$$

Do listy Tz dołączymy wszystkie dzielniki liczby m, w tym również dzielniki złożone, stosując operacje $Modulo - Kongruencje$ obliczania reszty r z dzielenia liczby m przez kolejne liczby $i = 2, 3, 4, \cdots, n$;

$$r = (m\ Mod\ i) \quad dla \quad i = 2, 3, 4, \cdots, n, \quad n = [\frac{m}{2}].$$

[1] *Dołączamy również krotności czynnika i.*
Natomiast do listy Tp dołączamy kolejne czynniki pierwsze liczby m, redukując z listy Tz czynniki złożone.

Moduł w systemie *Mathematica*
Listę wszystkich możliwych czynników liczby m wyznacza moduł.

[1] Tutaj symbol $[\frac{m}{i}]$ oznacza całość z dzielenia liczby m przez i.

```
TwierdzenieArytmetyki[m_] := Module[{ a, b, test, i, n, m0, m1, r, r1, Tp},
  m0 = m; m1 = m; n = Floor[m0/2]; test = 0;
  Tp = { };
  onep[a_, r_, i_] := Module[{ },
    r1 = r; b = a;
    While[r1 == 0, {AppendTo[Tp, i], r1 = Mod[b, i], b = b/i}];
    test' = 1;
    m0 = a;
    ];
  Do[{r = Mod[m0, i], a = Floor[m0/i], If[r == 0, onep[a, r, i]]}, {i,2, n}];
  If[test == 0, AppendTo[Tp, m]];
  Tp]
  ]
```

Przykład 0.3 *Dla* $m = 5040$ *otrzymujemy wszystkie jej czynniki wykonując instrukcję*

```
TwierdzenieArytmetyki[5040]

Out[5]= {2, 2, 2, 2, 3, 3, 4, 5, 6, 7, 5040}
```

Moduł $CzynnikiPierwsze$ *tworzy listę* Tp *czynników pierwszych liczby* m *z listy* Tz *wszystkich czynników liczby* m

```
CzynnikiPierwsze[l_] := Module[{c, k, n, Ts, Tz },
  Ts = { };
  Tz = TwierdzenieArytmetyki[l];
  n = Length[Tz];
  Table[  { c = Length[TwierdzenieArytmetyki[Tz[[k]]]],
    If[c == 1, AppendTo[Ts, Tz[[k]]]]}, {k, 1, n}];
  Ts
  ]
```

Przykład 0.4 *Dla* $m = 5040$ *otzymujemy rozkład tej liczby na czynniki pierwsze wykonujemy instrukcję*

```
CzynnikiPierwsze[5040]

Out[5]= {2, 2, 2, 2, 3, 3, 5, 7}
```

Implementacje powyższych modułów

- *w systemie Mathematica aktywujemy moduł* $TwierdzenieArytmetyki[m]$
- *następnie, aktywujemy moduł* $CzynnikiPierwsze[m]$

- *rozkład liczby m na czynniki pierwsze otrzymujemy wykonując instrukcje CzynnikiPierwsze[m]*

Przykład 0.5 *Dla* $m = 30030$ *otzymujemy rozkład tej liczby na czynniki pierwsze wykonujemy instrukcję*

```
CzynnikiPierwsze[30030]

Out[8]= {2, 3, 5, 7, 11, 13}
```

W systemie Mathematica jest bardzo krótka i skuteczna instrukcja rozkładu danej liczby m na czynniki pierwsze. To jest instrukcja

```
FactorInteger[m]
```

Przykład 0.6 *Znajdź rozkład na czynniki pierwsze liczby* $m = 60$ *wykonując instrukcje*

```
FactorInteger[60]
{{2, 2}, {3, 1}, {5, 1}}
```

Wynik tej instrukcji

```
{{2, 2}, {3, 1}, {5, 1}}
```

czytamy

$$60 = 2^2 * 3^1 * 5^1$$

Przykład 0.7 *Znajdź rozkład na czynniki pierwsze liczby* $18 - to$ *cyfrowej*

$$m = 235489703970060540$$

wykonując instrukcje

```
FactorInteger[235489703970060540]

{{2, 2}, {3, 3}, {5, 1}, {7, 1}, {11, 1}, {13, 1},
        {17,1}, {19, 1}, {23, 1}, {29, 1}, {31, 1}, {37, 1},
        {41, 1}, {43, 1}}
```

Wynik tej instrukcji czytamy

$$\begin{aligned} 235489703970060540 &= 2^2 * 3^1 * 5^1 * 7^1 * 11^1 * 13^1 * 17^1 \\ &* \quad 19^1 * 23^1 * 29^1 * 31^1 * 37^1 * 41^1 * 43^1 \end{aligned}$$

Przykład 0.8 *Znajdź rozkład na czynniki pierwsze liczby* $100 - to$ *cyfrowej*

```
m = 240000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000
000000000000000000000000000000000000
```

wykonując instrukcję

```
FactorInteger[m]
```

```
{{2, 103}, {3, 1}, {5, 100}}
```

Wynik tej instrukcji czytamy

$$m \;=\; 2^{103} * 3^{1} * 5^{100}$$

0.1 Zadania

Zadanie 0.1 *Znajdź wszystkie dzielniki liczby* $m = 15$ *wykonując krok po kroku algorytm TwierdzenieArytmetyki[m] zapisany w kodzie Mathematyka.*

Zadanie 0.2 *Znajdź rozkład na czynniki pierwsze liczby* $m = 15$ *wykonując krok po kroku algorytm CzynnikiPierwsze[m] zapisany w kodzie Mathematyka.*

Zadanie 0.3 *Mając dostępny system Mathematica na notebooku, znajdź wszystkie dzielniki liczby* $m = 3072$ *wykonując instrukcję TwierdzenieArytmetyki[m]*

Zadanie 0.4 *Mając dostępny system Mathematica na notebooku, znajdź rozłóż na czynniki pierwsze liczbę* $m = 3072$ *wykonując instrukcję CzynnikiPierwsze[m]*

Prof. dr Tadeusz STYŠ *Warszawa 2018-06-02*